

Bilag 1 – Beskrivelse af vandløbene og redegørelse for konsekvenserne af de 19 regulativudkast i forhold til gældende regulativer

Fælles for vandløbene

For alle vandløbene gælder i henhold til vandområdeplanen for Jylland og Fyn 2015 – 2021 at de enten har miljømålet god økologisk tilstand eller vurderet til godt økologisk potentiale med undtagelse af Skelgrøft fra Østrup, som ikke har fastlagt et miljømål. Det betyder at alle vandløbene er udarbejdet med regulativtypen teoretisk skikkelse med undtagelse af Skelgrøft fra Østrup, hvor regulativtypen er udarbejdet som geometrisk skikkelse. Forvaltningen anbefaler at regulativtypen for Lerkenfeld Å ændres fra QH til teoretisk skikkelse på hele strækningen.

Nogle af vandløbene grødeskæres i gældende regulativ 1. gang og andre 2. gange. Ved sidste grødeskæring skæres grøden i gældende regulativ generelt ud i fuld vedligeholdelsesbredde.

Uanset om vandløbene grødeskæres 1. gang eller flere gange, så foreslår forvaltningen enten at grødeskæringsbredden reduceres eller at der efterlades 20 % mere grøde ved sidste grødeskæring for at skabe et bedre miljø i vandløbet, så der er bedre mulighed for at miljømålene i vandplanen kan nås.

Kantskæring foregår i alle vandløb og i forbindelse med sidste grødeskæring. Grødeskæringsterminen ved sidste grødeskæring er forlænget til 15. november for at muliggøre mere fleksibilitet i grødeskæringens praktiske udførelse, da varierende vejrforhold årene imellem afføder ændring i grødens vækstbetingelser.

Siden vedtagelsen af gældende regulativer, er der i flere af vandløbene udført restaureringstiltag, herunder vandplanindsatser, vådområdeprojekter m.m. Disse restaureringstiltag er indarbejdet i regulativforslagene. For nogle af vandløbene er broerne underdimensioneret ved store afstrømninger, nogle sågar ved mindre afstrømninger. Forvaltningen vil undersøge muligheden for at udskifte broerne til en større dimension.

I det følgende er der lavet en beskrivelse af de enkelte vandløb med hensyn til målopfyldelse for smådyr, planter og fisk, ændringer af regulativforslaget i forhold til gældende regulativ, herunder ændring af skikkelsen og grødeskæringen.

Tilstanden for planter er for de fleste vandløbs vedkommende ukendt og det nævnes kun for de vandløb, hvor tilstanden er kendt.

Lerkenfeld Å

Hovedvandløbet Lerkenfeld Å har i vandområdeplanen fastlagt miljømålet "God økologisk tilstand". Vandløbet har stort set målopfyldelse for smådyrene, men manglende målopfyldelse for fisk på den øvre del af vandløbet.

Der er planlagt en restaurering som en vandplanindsats på den strækning på 1740 m, hvor der ikke er målopfyldelse for smådyr i vandløbet.

De 7 restaureringer der er foretaget i vandløbet siden sidste revision i 1980 er desuden indarbejdet i regulativforslaget, herunder fjernelse af stemmeværk, styrt m.m.

I gældende regulativ skæres grøden 2 gange. Ved 1. grødeskæring efterlades 25 % grøde og ved 2. grødeskæring efterlades 10 % grøde.

Grundet manglende målopfyldelse er der de sidste 10 år med billigelse fra lodsejerne via lodsejerlauget ved begge grødeskæringer skåret grøde i 50 % af vandløbets bundbredde. Denne grødeskæringspraksis er foreslået indført i regulativforslaget.

Desuden er grødeskæringen reduceret fra 2 gange til 1. gang på den øvre del og grøden skæres selektiv og manuelt for at forbedre de miljømæssige forhold og dermed sikre målopfyldelse.

På den nedre del fortsættes med at skære grøde som hidtil 2 gange med båd, dog i en strømrønde på 50 % af bundbredden.

Grødeskæringen i 50 % af bundbredden har medført at vandløbet nogle steder er blevet smallere, men også dybere, hvilket samlet set efter forvaltningens opfattelse har bevirket at lodsejerne stort set ikke har mærket væsentlige vandspejlsforandringer i vandløbet.

Grødeskæringen har i de sidste 10 år ændret vandløbets skikkelse, især på den øvre del, så det foreslås at ændre vandløbets bundbredde på de øverste 2600 m til de nuværende forhold.

De nuværende forhold viser et skråningsanlæg på 1,5 og det stejle anlæg på 1,0 i gældende regulativ på strækningen st. 2503 – 11.100 m foreslås ændret til anlæg 1,5.

De afvandingsmæssige konsekvenser af regulativforslaget er stort set uændrede i forhold til gældende regulativ. Det kan dog ikke udelukkes at lodsejerne har oplevet og vil opleve en mindre vandstandsstigning i sommerhalvåret.

Det bør dog nævnes at Lerkenfeld Å er stuvningspåvirket fra Limfjorden de nederste 9 km, hvilket til tider begrænser effekten af en oprensning af vandløbet.

De miljømæssige konsekvenser af regulativforslaget er vurderet i forhold til Natura 2000 område for Lerkenfeld Å og Fredningen for Lerkenfeld Å.

Lerkenfeld Å ligger fra st. 10.050 m og til udløb i Limfjorden i st. 22.340 m indenfor Natura 2000 området for Lerkenfeld Å.

En mindre vandstandsstigning forventes ikke at påvirke negativt for Natura 2000 området for Lerkenfeld Å og de naturtyper og de arter, der er listet i udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området for Lerkenfeld Å.

I Natura 2000 området forventes forslaget til gengæld at være til gunst for bevaringstilstanden af en stor del af udpegningsgrundlaget for naturtyper og arter.

Lerkenfeld Å ligger fra st. 10.050 m og til udløb i Limfjorden i st. 22.340 m i et fredet område.

Fredningen for Lerkenfeld Å forventes ikke at blive påvirket af regulativforslaget. Grødeskæringsmetoden strømrøndeskæring forventes ligefrem at tilgodese en af formålene med fredningen – ureguleret åløb – ved formændringer af Lerkenfeld Å i retning af et mere slynget vandløb.

Lilleåen

Lilleåen har i vandområdeplanen fastlagt miljømålet "God økologisk tilstand". Vandløbet har ved seneste prøveudtagning målopfyldelse for smådyrene på den øvre del af vandløbet og manglende målopfyldelse for fisk i hele vandløbet.

Der er planlagt en restaurering som en vandplanindsats på den sidste rørlagte strækning fra st. 925 – 1035 m.

Vådområdeprojektet, som er udført i 2016 på strækningen fra st. 0 - 9781 m, er indarbejdet i regulativforslaget, herunder fjernelse af stryg og genåbning af en 448 m rørlagt strækning m.m.

I gældende regulativ skæres grøden 2 gange. Ved 1. grødeskæring efterlades 30 – 40 % grøde og ved 2. grødeskæring efterlades ingen grøde.

Af vådområdeprojektet fremgår at grødeskæringen skal begrænses på strækningen st. 0 – 9781 m.

Grødeskæringen er reduceret fra 2 gange til 1. gang på strækningen med vådområdet fra st. 0 – 9781 m. Grøden skæres skånsomt på strækningen fra st. 0 – 1035, som strømrendeskæring på strækningen fra st. 1035 – 1765 m og som kombineret strømrendeskæring på strækningen fra st. 1765 – 9781 m.

Grøden skæres så der efterlades 20 – 40 % af grøden for at forbedre de miljømæssige forhold og dermed sikre målopfyldelse.

På den nedre del på strækningen udenfor vådområdet fra st. 9781 m og til udløb i Lerkenfeld Å i st. 11.167 m fortsættes med at skære grøde som hidtil 2 gange primært manuelt, dog med en reduceret strømrende.

På denne strækning grødeskæres primært manuelt af hensyn til opnåelse af en god økologisk tilstand. Dog må der anvendes mejekurv på strækningen, hvor bundforholdene er så bløde, at det ikke er muligt at gå i vandløbet.

De afvandingsmæssige konsekvenser af regulativforslaget er stort set uændrede i forhold til de projekterede forhold i vådområdeprojektet på strækningen fra st. 0 – 9811 m. Der er dog behov for oprensninger på nogle delstrækninger.

Ved store afstrømninger sker der oversvømmelser i vådområdet, hvilket er formålet med vådområdeprojektet.

På strækningen fra st. 9811 og til udløb i Lerkenfeld Å i st. 11.167 m er de afvandingsmæssige konsekvenser uændret i forhold til gældende regulativ. Det bør dog nævnes at Lerkenfeld Å er stuvningspåvirket fra Limfjorden de nederste 9 km, hvilket beregningerne viser ikke påvirker Lilleåen.

De miljømæssige konsekvenser af regulativforslaget er vurderet i forhold til Natura 2000 område for Lerkenfeld Å og Fredningen for Lerkenfeld Å.

Lilleåen Å ligger fra st. 9800 m og til udløb i Lerkenfeld Å i st. 11.167 m indenfor Natura 2000 området for Lerkenfeld Å.

En mindre vandstandsstigning forventes ikke at påvirke negativt for Natura 2000 området for Lerkenfeld Å og de naturtyper og de arter, der er listet i udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området for Lerkenfeld Å.

I Natura 2000 området forventes forslaget til gengæld at være til gunst for bevaringstilstanden af en stor del af udpegningsgrundlaget for naturtyper og arter.

Lilleåen Å ligger fra st. 9800 m og til udløb i Lerkenfeld Å i st. 11.167 m i et fredet område.

Fredningen for Lerkenfeld Å forventes ikke at blive påvirket af regulativforslaget. Grødeskæringsmetoderne forventes ligefrem at tilgodese en af formålene med fredningen – ureguleret åløb – ved formændringer af Lilleåen i retning af et mere slynget vandløb.

Odderbæk, Kastkær bæk Vest, Afløb i Gislum Enge, Bygum bæk, Mejlstrup bæk, Svingelbjerg bæk, Stistrup Møllebæk, Afløbsgrøft fra Foulum og Stensbækken
For vandløbene gælder at de i henhold til vandområdeplanen har miljømålet "God økologisk tilstand".

Vandløbene har ikke målopfyldelse for enten smådyrene eller fisk – for de fleste ikke målopfyldelse for fisk.

Nogle af vandløbene grødeskæres i gældende regulativ 1. gang og andre 2. gange.

Ved sidste grødeskæring skæres grøden i gældende regulativ generelt ud i fuld vedligeholdelsesbredde.

Uanset om vandløbene grødeskæres 1. gang eller flere gange, så foreslår forvaltningen enten at grødeskæringsbredden reduceres eller at der efterlades 20 % mere grøde ved sidste grødeskæring for at skabe et bedre miljø i vandløbet, så der er bedre mulighed for at miljømålene i vanplanen kan nås.

I vandløbene sker der ikke ændringer i skikkelsen og ingen ændringer – i nogle vandløb sågar forbedringer - i de afvandingsmæssige forhold i forhold til gældende regulativ.

I Odderbæk, Bygum bæk, Stistrup Møllebæk og Afløbsgrøft fra Foulum ligger vandløbsbunden flere steder dybere end bunden i gældende regulativ og det er vurderet at der ikke er behov for oprensning i vandløbene.

For Svingelbjerg bæk, Bygum bæk, Stistrup Møllebæk og Stensbækken gælder at vandløbsbunden nogle steder ligger over bunden i gældende regulativ og der er vurderet behov for oprensning.

I Stistrup Møllebæk giver de ringe faldforhold anledning til store vanddybder på strækningen st. 1332-2740 m, hvilket kan give anledning til oversvømmelser ved store afstrømninger.

For vandløbene Kastkær bæk Vest, Svingelbjerg bæk og Bygum bæk er der lavet restaureringstiltag som et vandplanprojekt m.m., som er indarbejdet i regulativforslaget.

For vandløbene Afløb fra Gislum Enge, Mejlstrup bæk og Bygum bæk har forvaltningen foreslået at regulere vandløbets regulativmæssige bundkote på delstrækninger, så de tilpasses de faktiske forhold, da forholdene enten er skabt naturligt igennem en lang årrække, fejl i koterne i gældende regulativ, eller at

ændre bundkoterne ved spærringer, styrt, uhensigtsmæssig placering af rørbroer m.m.

For Svingelbjerg bæk gælder fra st. 1900 og til udløb i Lerkenfeld Å i st. 2446 er omfattet af Fredningen for Lerkenfeld Å.
Fredningen for Lerkenfeld Å forventes ikke at blive påvirket af regulativforslaget. Grødeskæringsmetoderne forventes ligefrem at tilgodese en af formålene med fredningen – ureguleret åløb – ved formændringer i retning af et mere slynget vandløb.

Svingelbjerg bæk er fra st. 1900 og til udløb i Lerkenfeld Å i st. 2446 beliggende i et Natura 2000 område for Lerkenfeld Å.
Det vurderes ikke at få negativ effekt på de naturtyper og arter, der er listet op i udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området for Lerkenfeld Å.

Ved middel afstrømninger er Svingelbjerg bæk stuvningspåvirket fra Lerkenfeld Å

Afløbsgrøft fra Gedsted, Mejlsigbækken, Mejeribækken, Troelsbæk, Østerbløde bæk, Skelgrøften og Lillemølle bæk

For vandløbene gælder at der i vandområdeplanen ikke fastlagt et miljømål, men vandløbene har så gode fysiske forhold, at Vesthimmerlands kommune har vurderet vandløbene med miljømålet "Godt økologisk potentiale". Der findes ikke tilstandsvurderinger for smådyr, planter og fisk for vandløb uden et miljømål. I disse vandløb sker der i regulativforslaget generelt ikke ændringer i skikkelsen. Der sker heller ikke ændringer i vedligeholdelsesbestemmelserne for Afløbsgrøft fra Gedsted og Mejlsigbækken, men for de øvrige vandløb sker der ændringer. Ændringen består i at uanset om vandløbene grødeskæres 1. gang eller flere gange, så foreslår forvaltningen enten at grødeskæringsbredden reduceres eller at der efterlades 20 % mere grøde ved sidste grødeskæring for at skabe et bedre miljø i vandløbet.

De afvandingsmæssige forhold er uændret i vandløbene forhold til gældende regulativ.

I den åbne del af Afløbsgrøft fra Gedsted, Mejeribækken og Troelsbæk ligger vandløbsbunden flere steder dybere end bunden i gældende regulativ og det er vurderet at der ikke er behov for oprensning i vandløbene.

For Skelgrøft fra Østrup, Svingelbjerg bæk, Troelsbæk, Mejlsigbækken, Bygum bæk, Stistrup Møllebæk og Stensbækken gælder at vandløbsbunden nogle steder ligger over bunden i gældende regulativ og der er vurderet behov for oprensning.

Mejlsigbækken er stuvningspåvirket fra Lerkenfeld Å ved store afstrømninger. Selv ved mindre afstrømninger er nedre forløb af Afløbsgrøft fra Gedsted, Mejeribækken og Troelsbæk stuvningspåvirket fra Lerkenfeld Å.

For vandløbet Troelsbæk har forvaltningen foreslået at regulere vandløbets regulativmæssige bundkote på delstrækninger, så de tilpasses de faktiske forhold i forbindelse med styrt og en uhensigtsmæssig placering af en rørbro.

For Afløbsgrøft fra Gedsted gælder fra st. 250 og til udløb i Lerkenfeld Å i st. 405 er omfattet af Fredningen.

For Mejeribækken gælder fra st. 570 og til udløb i Lerkenfeld Å i st. 1600 er omfattet af Fredningen for Lerkenfeld Å.

For Troelsbæk gælder fra st. 1190 og til udløb i Lerkenfeld Å i st. 3029 er omfattet af Fredningen for Lerkenfeld Å.

For Mejlsigbækken gælder fra st. 0 og til udløb i Lerkenfeld Å i st. 1357 er omfattet af Fredningen for Lerkenfeld Å.

Fredningen forventes ikke at blive påvirket af regulativforslagene.

Afløbsgrøft fra Gedsted er fra st. 270 og til udløb i Lerkenfeld Å i st. 405 beliggende i et Natura 2000 område for Lerkenfeld Å.

Mejeribækken er fra st. 570 og til udløb i Lerkenfeld Å i st. 1600 beliggende i et Natura 2000 område for Lerkenfeld Å.

Troelsbæk er fra st. 1190 og til udløb i Lerkenfeld Å i st. 3029 beliggende i et Natura 2000 område for Lerkenfeld Å.

Mejlsigbækken er fra st. 0 og til udløb i Lerkenfeld Å i st. 1357 beliggende i et Natura 2000 område for Lerkenfeld Å.

Det vurderes ikke at få negativ effekt på de naturtyper og arter, der er listet op i udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området for Lerkenfeld Å.

Skelgrøft fra Østrup,

For vandløbene er der i vandområdeplanen ikke fastlagt et miljømål.

Vesthimmerland har vurderet at vandløbets fysiske tilstand er ringe og besluttet at vandløbene primært skal benyttes til afledning af vand.

Der findes ikke tilstandsvurderinger for smådyr, planter og fisk for vandløb uden et miljømål.

I regulativforslaget sker der stort set ikke ændringer i skikkelsen og vedligeholdelsesbestemmelserne og dermed er de afvandingsmæssige forhold uændret i forhold til gældende regulativ.

For Skelgrøft fra Østrup gælder at vandløbsbunden nogle steder ligger over bunden i gældende regulativ og der er vurderet behov for oprensning.